

OPUSCULA CIVILIA

Kelemen Liza Fanni | Treszkony Péter

II. Nizsalovszky Magánjogi Kollokvium Gyula Konferenciabeszámoló

NEMZETI
KÖZSZOLGÁLATI
EGYETEM
LUDOVIKA

2026/3

ISSN: 2560-2039

**II. Nizsalovszky Magánjogi Kollokvium Gyula
Konferenciabeszámoló**

2025. szeptember 25-én a Gyulai Törvényszék díszterme adott otthont a II. Nizsalovszky Magánjogi Kollokviumnak, amely a hazai jogásztársadalom elméleti és gyakorlati szakembereit szólította meg. A rendezvény a Nemzeti Adó- és Vámhivatal Békés Vármegyei Adó- és Vámigazgatósága, a Gyulai Törvényszék, valamint a Nemzeti Közszerződési Egyetem Államtudományi és Nemzetközi Tanulmányok Karának Civilisztikai Tanszéke közötti összefogás és szakmai együttműködés keretében valósult meg. A konferencia központi törekvése a magánjog sokrétű és folyamatosan alakuló területének tudományos igényű vizsgálata volt, különös figyelmet fordítva a jogalkalmazás aktuális dilemmáira. Az esemény névadója, Nizsalovszky Endre akadémikus előtt tisztelve a szervezők olyan fórumot hoztak létre, ahol az elméleti megközelítések találkozhatnak az gyakorlati tapasztalatokkal. A résztvevők számára a Kollokvium nem csupán magas szintű tudástranszfert, hanem a hivatásrendek közötti párbeszéd elmélyítését is szolgálta, tovább erősítve a térség jogtudományi életben betöltött meghatározó szerepét.

A rendezvény ünnepélyes megnyitójában a megjelenteket ebben az évben is dr. Bagdi Árpád Gyula, a Gyulai Törvényszék elnöke köszöntötte. Beszédében kiemelt hangsúlyt fektetett a magánjog területén tevékenykedő szakemberek közötti folyamatos és konstruktív kapcsolattartás jelentőségére, valamint a tudományos párbeszéd rendszeres fenntartásának szükségességére. Kiemelte azon meggyőződését, amely szerint a hazai jogásztársadalom tudományos centrumának nem szabad kizárólag a fővárosra korlátozódnia. Alapvető fontosságú az, hogy a vidéki jogalkalmazó műhelyek és történelmi múltú városok is aktív helyszínül szolgáljanak a magas szintű tudományos diskurzusnak. Ezáltal a konferencia nem csupán szakmai fórumként, hanem a jogtudományi élet decentralizációjának és a vidéki jogász kultúra megerősítésének szimbólumaként is megnyilvánult. Ezt követően Elnök Úr kifejezte reményét, hogy a Gyulán megkezdett közös munka és a mostanihoz hasonló szakmai találkozók hosszú távon is mintaként szolgáljanak majd. Hangsúlyozta, hogy a tudományos közösség regionális jelenléte nem csupán a helyi jogászvilág presztízsét emeli, hanem érdemben hozzájárul a joggyakorlat egységesítéséhez és a jogalkalmazói hivatás méltóságának megőrzéséhez is.

Zárogondolatként rámutatott, hogy a Kollokvium sikere ékes bizonyítéka annak, hogy a vidéki tudományos műhelyekben zajló szellemi munka a magyar jogtudomány fejlődésének elengedhetetlen tartóoszlopa. Köszönetét fejezte ki a társszervezőknek és a résztvevőknek, amiért jelenlétükkel és szellemi hozzájárulásukkal támogatták e nemes kezdeményezés hagyománnyá válását.

Másodikként dr. Kovács Tamás, a Nemzeti Adó és Vámhivatal Békés Vármegyei Adó- és Vámigazgatóságának igazgatója köszöntötte a megjelenteket, aki személyesen ugyan nem tudott jelen lenni a konferencián hivatali kötelezettségei miatt, viszont köszöntőjét így is ismertették. Köszöntőjében elsőként reflektált a digitális forradalom és a mesterséges intelligencia jogász hivatásra kifejtett hatásaira, amelyek kapcsán megállapította, hogy a jogász

¹ Nemzeti Közszerződési Egyetem, államtudományi osztatlan mesterképzési szak, 2. évfolyam; a Magyary Zoltán Szakkollégium és a Magánjogi Kutatóműhely tagja

² Nemzeti Közszerződési Egyetem, államtudományi osztatlan mesterképzési szak, 4. évfolyam; a Magyary Zoltán Szakkollégium és a Magánjogi Kutatóműhely tagja

felelőssége e hatások miatt nőni fog. A jogászoknak kell felelősséggel tartozniuk azért, hogy a szabályok a közjót szolgálják, a technológia a méltóságot erősítse. Áttekintette Nizsalovszky Endre szakmai életútját, külön kiemelve, hogy az 1956-os forradalom során az Akadémia főtitkárává választották, amelyet követően meghurcolását példás erkölcsi tartással viselte. Nizsalovszky Endre életpályája nem csak amiatt tekinthető követendő példának, mivel a magánjog szinte teljes spektrumán alkotott, hanem jelleme is meghatározó volt. Tevékenységének vezérlő elveként szolgált a közjó és az objektivitás. Igazgató Úr zárógondolatában úgy fogalmazott, hogy a jogalkotás és jogalkalmazás minősége kihatással van az ország kulturális, morális és etikai színvonalára, emiatt a közérdek és az egyéni jogok méltányos egyensúlyának fenntartása ma is a gondolkodó és felelős jogász feladata.

A köszöntők sorát Dr. Auer Ádám, a Nemzeti Közszolgálati Egyetem Államtudományi és Nemzetközi Tanulmányok Karának Civilisztikai Tanszékének tanszékvezető habilitált egyetemi docense zárta. Nizsalovszky Endre életével kapcsolatban megfogalmazta, hogy a polgári jog oktatására és kutatására áldozta, amelynek eredményeként maradandó hatást gyakorolt kortársaira és a következő nemzedékekre is. Különösen fontos munkásságával kapcsolatban a jog dogmatikai tisztaságának és tudományos igényességének következetes képviselője. Gyulához való kötődésének szempontjából fontos, hogy édesapja, id. Nizsalovszky Endre 1912. és 1921. között a Gyulai Királyi Törvényszék elnöke volt. Végül felhívta a figyelmet a Nizsalovszky által kialakított módszer alkalmazásának mai relevanciájára. A módszer lényege, hogy elsőként szükséges megvizsgálni és megérteni a jogszabályok mögötti társadalmi helyzetet, majd át kell tekinteni a szabályozás lehetséges alternatíváit és a külföldi mintákat. Ezen elemeket végül egy koherens rendszerbe foglalva ki lehessen dolgozni egy megoldást, amelyet utána nyomon kell követni és ha szüksége sakkor korrekciókat alkalmazni. Nizsalovszky Endre munkássága példaként szolgálhat még napjainkban is.

A konferencia nyitóelőadását Dr. Kiss György akadémikus, professor emeritus tartotta meg. A magánjog két meghatározó pillére, a Munka Törvénykönyve és a Polgári Törvénykönyv közötti dogmatikai kapcsolódási pontokat elemezte, különös tekintettel a tisztességtelen szerződési feltételek és az általános szerződési feltételek (ÁSZF) összetett dimenzióira. Előadásának gerincét az általános szerződési feltételek sajátos munkajogi vetületeinek vizsgálata alkotta, különös figyelemmel arra, miként integrálhatók a polgári jogi eredetű garanciális szabályok a munkaszerződések merevebb jogintézményi keretei közé. Az értekezés elsődleges fókuszja az ÁSZF és a munkajogi jogviszonyok közötti összeegyeztethetőség kérdésköre volt. Akadémikus Úr rámutatott, hogy bár a jogtudomány jelenlegi állása szerint nem létezik egyetlen, minden esetre alkalmazható egységes megoldás a munkaszerződések és az általános szerződési feltételek jogintézményének teljes körű megfeleltetésére, a joggyakorlat mégis felismer bizonyos kritikus metszéspontokat. Különös hangsúlyt kapott a munkabér szabályozásával kapcsolatos azon gyakorlatok elemzése, amelyek azáltal, hogy kikerülik a kógens munkajogi előírásokat vagy egyoldalúan aránytalan hátrányt okoznak a munkavállalónak, jogszabályba ütközőnek minősülnek. Az ilyen típusú kikötések semmissége nem csupán elméleti kérdés, hanem a jogalkalmazó számára is zsinórmértékül kell, hogy szolgáljon a felek közötti szerződéses egyensúly helyreállítása során. A munkajog rugalmassága nem mehet a jogbiztonság és a gyengébb fél védelmének rovására, ezért a magánjogi kontrollmechanizmusok beépítése elengedhetetlen a modern jogalkalmazásban.

Az előadás rávilágított, hogy a bírói gyakorlatnak fokozott figyelemmel kell kísérnie azokat a szerződéses konstrukciókat, amelyek a formai szabadság leple alatt valójában a munkavállalói jogok csorbítását célozzák. Összegzésében hangsúlyozta, hogy a Polgári Törvénykönyv és a Munka Törvénykönyve közötti szinergia megteremtése nem csupán jogtechnikai feladat, hanem a szociális piacgazdaság alapértékeinek védelmét is szolgálja. Léteznek olyan speciális

esetkörök, amelyekben a Polgári Törvénykönyv szigorú normái alapján egyértelműen kimondható a tisztességtelen szerződési feltétel fennállása. Végezetül kifejezte meggyőződését, hogy a most bemutatott elméleti alapvetések szilárd támpontot nyújthatnak majd a jövőbeni jogviták igazságos és dogmatikailag megalapozott eldöntéséhez.

Az Állami Számvevőszék Alaptörvényben, valamint az Állami Számvevőszékről szóló 2011. évi LXVI. törvényben rögzített feladatellátásának gyakorlati aspektusait, valamint a klasszikus magánjogi szerződési szabadság elvével való érintkezési pontjait járta körül dr. Windisch László, az Állami Számvevőszék elnöke. Előadásában egy lényegre törő történeti retrospekciót követően részletesen ismertette a szervezet felépítését, belső hivatali szabályzatát és sajátos eljárásrendjét. Rávilágított arra különleges közjogi helyzetre, miszerint a Számvevőszék nem minősül sem bírói, sem közigazgatási hatósági fórumnak, ebből adódóan pedig megállapításai ellen jogorvoslatnak vagy fellebbezésnek nincs helye. Az intézmény elsődleges rendeltetése az államháztartásból folyósított, közpénz jellegű támogatások és források felhasználásának transzparens monitorozása és ellenőrzése. Az előadás fókuszpontjában az a sajátos helyzet állt, amikor az Állami Számvevőszék ellenőrzési tevékenysége során a kedvezményezett gazdálkodó szervezetek és jogi személyek által kötött magánjogi szerződéseket veti vizsgálat alá. A hangsúly itt nem csupán a formai megfelelésen, hanem a közpénzek hatékony és jogszerű felhasználásának tartalmi ellenőrzésén volt.

A konferencia résztvevői így átfogó és mélyreható ismereteket szerezhettek a számvevőszéki eljárás során felmerülő bonyolult hatásköri kérdésekről, a társszervekkel való szakmai kooperációról, valamint arról, miként érvényesülnek a közpénzügyi kontroll szempontjai az egyes jogi személyek által kötött polgári jogi megállapodások megítélése során. Elnök Úr külön kitért arra a kényes egyensúlyra, amely a magánjogi autonómia és a közpénzek védelméhez fűződő közérdek között feszül, hangsúlyozva, hogy a szerződési szabadság nem szolgálhat paravánként az állami források nem rendeltetésszerű felhasználása előtt. A Számvevőszék ellenőrzései során alkalmazott kritériumrendszer a transzparencia és az elszámoltathatóság jegyében válik a közpénzügyi feyelem elengedhetetlen eszközévé. A jogalkalmazóknak és a szerződő feleknek egyaránt tisztában kell lenniük a közpénzhasználat speciális következményeivel, mivel azok a polgári jogi ügyletek érvényességére és megítélésére is közvetlen hatást gyakorolhatnak. Zárógondolataiban dr. Windisch László kiemelte, hogy a Számvevőszék és a magánjogi szféra érintkezési pontjainak tisztázása alapvető érdek a tiszta és fenntartható államháztartási gazdálkodás megteremtése érdekében.

A nagyívű és gondolatébresztő előadásokat követően a program egy interaktív vitablokkal folytatódott, amely lehetőséget biztosított a felvetett elméleti és gyakorlati kérdések mélyebb, közös elemzésére. Ez a programelem a konferencia egyik legértékesebb szakaszának bizonyult, hiszen a résztvevők közvetlen szakmai párbeszédet folytathattak az előadókkal, reflektálva az előadások során felmerülő dilemmákra. A diskurzus során kialakult konszenzusos pontok és a nyitva maradt kérdések egyaránt rávilágítottak arra, hogy a magánjog dinamikus fejlődése folyamatos és éber szakmai reflexiót igényel minden hivatásrend részéről.

A konferencia szakmai programja Dr. Varga Réka, a Nemzeti Közszolgálati Egyetem Államtudományi és Nemzetközi Tanulmányok Karának dékánjának, alkotmánybíróinak az előadásával folytatódott. Értekezésének központi tengelyét a nemzetközi közjog és a belső magánjog közötti egyre intenzívebb és összetettebb kölcsönhatások elemzése alkotta. Kiemelt elméleti alapvetésként hangsúlyozta, hogy a nemzetközi jog fogalmi rendszere és szabályozási mechanizmusai eleve a közjog és a magánjog határmezsgyéjén helyezkednek el, áthidalva a klasszikus jogági felosztásokat. Fontos azon globális tendencia, miszerint a nemzetközi együttműködés elmélyülésével és a nemzetek feletti integrációk erősödésével a nemzetközi

normák fokozatosan és megkerülhetetlenül szűrődnek be az államok autonóm belső jogrendjébe. Részletesen elemezte, hogy a nemzetközi szerződésekben vállalt kötelezettségek, valamint a nemzetközi bírói fórumok precedensértékű döntései miként formálják át a hazai magánjogi viszonyokat. A nemzetközi jogi standardok érvényesülése immár nem csupán államközi szinten értelmezhető, hanem közvetlen hatást gyakorol a magánszemélyek és a gazdasági szereplők közötti jogviták eldöntésére, valamint a belső magánjogi jogalkotás irányvonalaira is. A modern jogalkalmazónak a civilisztikai kérdések megoldása során ma már nélkülözhetetlen a nemzetközi közjogi környezet alapos ismerete és az abból fakadó normatív hatások integrálása a jogértelmezési folyamatba.

A jogharmonizációs folyamatok révén a hazai bíróságok előtt is egyre gyakrabban jelennek meg olyan kérdések, amelyek eldöntéséhez elengedhetetlen a nemzetközi jogelvek és az európai jogi kultúra közös értékeinek ismerete. Végezetül hangsúlyozta, hogy a jövő jogászgenerációi számára a nemzetközi és a hazai jogszabályok közötti szinergia elérése jelenti majd a professzionális jogalkalmazás valódi zálogát. Dékán Asszony felhívta a figyelmet, hogy a nemzetközi jog nem egy tőlünk távoli, absztrakt szabályrendszer, hanem a mindennapi joggyakorlat szerves részévé vált realitás, amely a szerződési jogtól kezdve a családi jogon át a kártérítési felelősségig minden területet átszö. A nemzeti jogszuverenitás és a nemzetközi kötelezettségvállalások harmonikus együttélése a modern jogállamiság egyik legfontosabb próbája. Felhívta a figyelmet arra a felelősségre is, amely a jogalkalmazókra hárul ezen interdiszciplináris területen, hiszen az ő feladatuk a sokszor ellentmondásosnak tűnő normák koherens alkalmazása. Végezetül kifejezte reményét, hogy a Kollokviumhoz hasonló szakmai fórumok érdemben segítik a hazai jogászságot ezen globális összefüggések elsajátításában, felkészítve őket a határainkon túlnyúló jogi dilemmák magabiztos kezelésére.

Prof. Dr. Barta Judit, a Nemzeti Közszolgálati Egyetem Államtudományi és Nemzetközi Tanulmányok Kar Civilisztikai Tanszékének egyetemi tanárának és a Miskolci Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar Civilisztikai Tudományok Intézete Kereskedelmi Jogi Tanszék tanszékvezető egyetemi tanára előadását jogtörténeti és elméleti felütéssel indította, megidézve Nizsalovszky Endre alakját és az 1959. évi Polgári Törvénykönyv előkészítésének időszakát. A központi kérdés a jog és a társadalom kölcsönhatása volt, ezen belül is az, hogyan reagál a jogrendszer, ha a társadalmi-gazdasági alap megváltozik. Ez a szemléletmód keretezte a későbbi, technikai jellegű témákat is, rávilágítva, hogy a magánjog nem elszigetelten, hanem a társadalmi igényekre reagálva létezik. Professzor Asszony részletesen elemezte az építési folyamatok kettős természetét. Az építkezések ugyanis egyszerre zajlanak a közjogi és a magánjogi szabályrendszere alatt. Sajátos ellentmondásként merült fel a Ptk. 6:470. § és a vonatkozó szakági kormányrendeletek, nevesítve a Szakgyr. [266/2013. (VII. 11.) Korm. rendelet] 15/F. § (1) bekezdésének viszonya, amelyek bizonyos pontokon ellentétben vannak egymással, nehézséget okozva a jogalkalmazásban. A gyakorlati példák közül kiemelkedett a Sydney-i Operaház esete, ahol a költségek a tervezett 7 millió ausztrál dollárról végül 100 millió ausztrál dollár fölé kúsztak, jól szemléltetve az építési beruházások kiszámíthatatlanságát. Ehhez kapcsolódott a Frank Gehry által tervezett Walt Disney Concert Hall példája, ahol a tervezői hiba miatti javítás költségeit a tervezőnek kellett állnia, ami átvezetett a kárfelelősség szigorú rendszeréhez. Kulcsfontosságú megállapítás a BH1994. 264. és a későbbi legfelsőbb bírósági, illetve kúriai döntések alapján, hogy az épülethibáért alapvetően a kivitelező felel, a műszaki ellenőr felelőssége ettől ugyanis elkülönül. A kivitelező nem mentesülhet a felelősség alól azzal a hivatkozással, hogy a műszaki ellenőr nem vette észre a hibát.

Az előadás rávilágított arra, hogy az építési folyamatok során a közjog és a magánjog elválaszthatatlan egységet alkot, ahol a tervezői és kivitelezői felelősség határai még a legnevesebb nemzetközi példák esetén is szigorú jogi keretek között mozognak. Az építési

beruházások komplexitása nem csupán mérnöki, hanem komoly jogi kockázatkezelési feladatot is jelent, ahol a szerződéses fegyelem megtartása a beruházás sikerének alapfeltétele. A hazai és a nemzetközi példák tanulságai szerint a felelősségi körök pontos elhatárolása a jogbiztonság záloga, megelőzve a párhuzamos kárfelelősségből adódó hosszadalmas jogvitákat. A modern magánjog számára megkerülhetetlen kihívást jelent a technológiai fejlődés és a szigorodó közjogi követelmények összehangolása, amely a jövőben még precízebb kodifikációs megoldásokat igényel. Végezetül az előadás rámutatott arra, hogy a kivitelezői felelősség objektivizálódása a fogyasztóvédelem és az épített környezet minőségének védelmét egyaránt szolgálja, kijelölve ezzel a bírói gyakorlat fejlődésének irányvonalát.

Prof. Dr. Görög Márta, a Szegedi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Karának dékánjának előadása a személyiségi jogvédelem területén megfigyelhető evidenciák és aktuális tendenciák mentén vezette végig a hallgatóságot. A személyiségi jogok klasszikus védelmi rendszerét helyezte új megvilágításba, gondolatmenetét pedig a jogi dogmatika szilárd alapvetései és a modern társadalmi változások hívta irányvonalak kettősségére építette fel.

Dékán Asszony részletesen elemezte a kegyeleti jog komplex rendszerét, éles különbséget téve a halál tényéhez szorosan kapcsolódó, valamint az elhunyt emlékképéhez fűződő kegyeleti jogok között. Különös figyelmet szentelt a túlélők jogérvényesítési lehetőségeinek kegyeleti jogsértés esetén, tudományos alapossággal vizsgálva a holttest, valamint az elhunyt emlékének sajátos jogi státuszát és védelmének határait. A múlt és jelen összekapcsolásával az előadás kitért az 1928. évi Magánjogi Törvényjavaslat vonatkozó passzusaira, amelynek kidolgozásában a konferencia névadója meghatározó szerepet vállalt. Nizsalovszky Endre későbbi kutatásai kapcsán figyelmet kapott, hogy a korabeli megállapítások miként szolgálnak alapul a mai magánjogi dogmatika számára. A hallgatóság betekintést nyerhetett egy úttörő jogterület, a neurojog világába. Ez a feltörekvő tudományág a kognitív idegtudomány és a jogtudomány metszéspontján helyezkedik el, és alapvetően mentális jogként definiálható. A technológiai fejlődés ezen iránya súlyos alapjogi kérdéseket vet fel, hiszen a mentális integritás, az agyi folyamatok adatvédelme és a gondolat szabadság védelme korábban nem tapasztalt kihívások elé állítja a személyiségi jogi védelmet. A neurojog nem csupán elméleti felvetés, hanem a közeljövő egyik legmeghatározóbb jogfejlődési iránya, amely a személyiség legbelső magvának jogi oltalmát hivatott biztosítani.

Összegzésében kiemelte, hogy a személyiségi jogok védelme a digitális és technológiai forradalom korában már nem korlátozódhat a fizikai vagy a klasszikus immateriális javak oltalmára, hanem ki kell terjednie az emberi öntudat legbelső szféráira is. A neurotechnológiai eszközök terjedésével a jogalkotónak proaktívan kell fellépnie a kognitív szabadság megőrzése érdekében, megelőzve a technológiai fejlődésből fakadó esetleges visszaéléseket. Az előadás rávilágított arra a felelősségre, amely a mai jogtudományt terheli: meg kell találni az egyensúlyt az orvosi innováció szabadsága és az egyén mentális integritásának sérthetlensége között. Hangsúlyozta, hogy a magánjog történeti alapjai stabil fundamentumot biztosítanak ezen új típusú alapjogi konfliktusok feloldásához, amennyiben a jogalkalmazás megőrzi nyitottságát az interdiszciplináris megoldások iránt.

Dr. Dzsula Marianna, a Kúria Polgári Kollégiumának kollégiumvezető-helyettese a sérelemdíj jogintézményének hazai evolúcióját, valamint a hatályos Polgári Törvénykönyv alkalmazása óta kikristályosodott joggyakorlatot elemezte. Előadását a dogmatika és a mindennapi jogalkalmazás szerves egységére építette, rávilágítva arra, miként váltja fel a korábbi nem vagyoni kártérítést ez a sajátos, elrettentő és kompenzációs funkcióval egyaránt bíró jogintézmény. Kollégiumvezető-helyettes Asszony az igazságszolgáltatás élő gyakorlatának

tükrében szemléltette a személyiségi jogsértések megállapításának legfontosabb szempontjait, különös figyelmet fordítva a jogsértés tényének és a sérelemdíj mértékének összefüggéseire.

Annak érdekében, hogy a bírói mérlegelés szempontrendszere a hallgatóság számára még kézzelfoghatóbbá váljon, az előadás számos jogesetet vonultatott fel. Olyan esetkörök mentén nyerhettünk betekintést a Kúria gyakorlatába, mint a testi épségükben sérelmet szenvedett kiskorúakkal szemben elkövetett jogsértések kártalanítási kérdései, a közszereplők becsületsértési ügyeinek kényes határvonalai, valamint a levéltitok és a magánszféra megsértéséből adódó igényérvényesítés speciális szempontjai. Ezek a példák világosan illusztrálták, hogy a bíróságok miként törekszenek az egyéni sérelem méltányos orvoslására a jogbiztonság keretei között. Kollégiumvezető-helyettes Asszony hangsúlyozta, hogy a sérelemdíj kiszámíthatósága és az egységes jogértelmezés fenntartása érdekében elengedhetetlen a tudományos szféra és a gyakorló jogászok közötti folyamatos tudásmegosztás.

A Kúria jogegységesítő szerepe és a közzétett esetei döntések alapos ismerete nem csupán a professzionális jogalkalmazás záloga, hanem a magyar jogrendszer integritásának alapvető pillére is. A tudományos diskurzus és a bírói gyakorlat egymást inspiráló kölcsönhatása nélkülözhetetlen a magánjogi védelem modernizációjához és a társadalmi igazságosság érvényre juttatásához. Az előadás során Kollégiumvezető-helyettes Asszony külön hangsúlyt fektetett arra is, hogy a sérelemdíj mértékének meghatározásakor a bíróságoknak minden esetben az egyedi élethelyzet összes körülményét mérlegelniük kell, elkerülve a mechanikus jogalkalmazást. Rávilágított, hogy a jogsértés súlyának és a felróhatóság fokának arányosítása olyan finomhangolt bírói tevékenység, amely a jogalkalmazói empátia és a szigorú dogmatikai következetesség ötvözését igényli. A jövőben a Kúria iránymutatásai továbbra is meghatározóak lesznek abban, hogy a sérelemdíj ne váljon a méltánytalan meggazdagodás eszközévé, ugyanakkor valódi és érezhető elégtételt szolgáltasson az elszenvedett immateriális veszteségekért.

Dr. Marton Erika, a Gyulai Törvényszék bírója a polgári peres eljárásokban a szóbeliség és írásbeliség szerepének változásait tekintette át a legfrissebb jogszabályi módosulások alapján. Előadása során számos tudományos kérdés kapcsán visszautalt Nizsalovszky Endre és kortársai polgári perjoghoz kapcsolódó munkásságára. Ezáltal kihangsúlyozta, hogy számos akár száz évvel korábban megfogalmazott tudományos kritika, érv és ellenérv releváns és megfontolandó még napjainkban is. Vezérgondolatként felhívta a figyelmet, hogy a különféle perrendi szabályok nem önmagukban léteznek, hanem számos körülmény befolyásolja működésüket. Végső célja e szabályoknak az anyagi jogi igényérvényesítés szolgálata. A hatályos Polgári Perrendtartás legutóbbi módosításai számos kérdést vetnek fel mind a joggyakorlat, mind pedig a jogtudomány szempontjából. A jogalkotó az eljárásjogi kódex megalkotásakor első sorban az írásbeliséget preferálta, és e logikát követi a 2025. augusztus 19-étől hatályba lépett módosítás, amely a rövidített indoklást tartalmazó ítéleteket egyfajta főszabállyá tette. Az írásbeliség és szóbeliség kapcsolata különösen hangsúlyosan jelenik meg a nyilatkozatok és a felek meghallgatásának kérdése kapcsán. Így például felvetődik, hogy milyen formában és módon kell meghallgatni a feleket, valamint a pervezetés és a közrehatási tevékenység írásban vagy szóban hatékonyabb.

Az egyszerűsített per bevezetése első sorban az eljárás gyorsaságának biztosítását szolgálta. Abból kifolyólag, hogy a bevezetés óta még nem telt el hosszabb idő, e pertípus gyakorlati megvalósulását és hatékonyságát még nem lehet érdemben vizsgálni. Fontos gyakorlati tapasztalatokat eredményeztek az új típusú koronavírus járvány terjedésének megakadályozására bevezetett intézkedések. Ezek közül kiemelendő, hogy az olyan

eljárásokat, amelyek gyakran a felek tárgyaláson történő érdemi egyeztetésének eredményeként zárultak lényegesen elhúzta az írásbeli kommunikáció előtérbe helyeződése. A szabályozás logikáját alapvetően meghatározó kérdés, hogy vajon az írásbeliség vagy szóbeliség preferálása gyorsíthatja, hatékonyabbá és alaposabbá teheti-e az eljárást. A perelőkészítés tekintetében a hatályos Polgári Perrendtartás szabályozása tükrözi a múlt században már felmerült célokat, amelyek közül elsődleges, hogy a felek nyilatkozatai és kérelmei a releváns jog- és ténybeli kérdések körében már a perfelvételi szakaszban tisztázódjanak. Az eljárás kezdeti szakaszai mellett a lezárása tekintetében is fontos a szóbeliség és írásbeliség kapcsolódása. Ítéletek kihirdetésének új szabályai alapján nagyobb hangsúly helyeződik a szóbeli indokolásra. A rövidített indoklást tartalmazó ítéletek bővítésének indokolása pedig a felesleges adminisztrációs terhek csökkentésére helyezte a hangsúlyt.

A konferencia tudományos programját Dr. Balogh Judit, a Debreceni Egyetem Állam- és Jogtudományi Karának habilitált egyetemi docense zárta, aki elismert jogtörténészként a Kollokvium névadójának, Nizsalovszky Endrének szellemi és szakmai örökségét helyezte előadása fókuszába. Docens Asszony nem csupán életrajzi adatok sorolására szorítkozott, hanem mély szakmai és emberi átéléssel, tudományos precizitással vázolta fel életútjának legfontosabb mérföldköveit, egy olyan életpályát állítva példaként, amely a mai napig etikai és szakmai zsinórmértékül szolgálhat a teljes magyar jogásztársadalom számára. Az értekezés Nizsalovszky Endre három meghatározó, egymást erősítő jellemvonása köré épült, amelyek fundamentálisan határozták meg munkásságát és tudományos hitvallását: alaposág, széles látókör, valamint rendíthetetlen kitartás. Az alaposág Nizsalovszky esetében nem csupán módszertani kérdés volt, hanem mély szakmai alázat. Ezt mi sem bizonyítja jobban, mint a hibátlanként értékelt habilitációja, vagy a magyar magánjogi kodifikáció során végzett áldozatos, minden részletre kiterjedő és magas minőségű szakmai közreműködése. Széles látókörének és intellektuális nyitottságának köszönhetően Nizsalovszky Endre a jogtudomány valódi mecénásaként és gondolkodójaként tekintett hivatására. Nem elszigetelt tudósként alkotott, hanem aktív részese és motorja volt a tudományos közéletnek. Rendszeres opponensi tevékenysége során a feltörekvő jogtudósok generációit indította el a pályán, kritikai észrevételeivel pedig mindig az építő jellegű diskurzust és a tudományos színvonal emelését szolgálta.

Az előadás leginspirálóbb része Nizsalovszky Endre kitartásának méltatása volt: Docens Asszony hangsúlyozta, hogy hivatástudatát még a legzordabb történelmi viharok és a politikai önkény sem tudták megtörni. Annak ellenére, hogy méltatlan módon eltiltották az egyetemi katedrától és hivatása gyakorlásától, szellemi integritása sértetlen maradt. Saját otthonát változtatta tudományos műhellyé, ahol az utolsó pillanatig fogadta tanítványait. Ez a minden körülmények között megnyilvánuló szakmai hűség és állhatatosság tette őt a magyar magánjog egyik legmeghatározóbb, emblematikus alakjává, akinek emléke előtt a II. Nizsalovszky Magánjogi Kollokvium méltó módon tisztelgett. Docens Asszony zárógondolataiban felhívta a figyelmet, hogy Nizsalovszky Endre életműve nem csupán lezárt múlt, hanem a jelen jogászgenerációi számára is iránymutató erkölcsi iránytű. Rámutatott, hogy az általa képviselt szellemi függetlenség és a szakma iránti alázat a modern, technológiai kihívásokkal teli világban is a legfontosabb megtartó erő. Az előadás rávilágított arra, hogy a tudományos örökség ápolása nem csupán tiszteletadás, hanem kötelezettség is a jogász hivatás méltóságának megőrzése érdekében. Végezetül kifejezte, hogy a Gyulán megrendezett Kollokvium sikere és a résztvevők szakmai lelkesedése a legszebb bizonyítéka annak, hogy Nizsalovszky professzor szellemisége ma is élő és alkotó erő a magyar jogtudományban.

A II. Nizsalovszky Magánjogi Kollokvium keretében elhangzott tudományos előadások bemutatták a 21. századi jogalkalmazás modern kihívásait, valamint a magánjog egyes

részterületeinek dinamikus, sokszor fundamentális változásait. A program szerkezete lehetővé tette, hogy a polgári jogi szabályozás legösszetettebb elméleti dilemmái és a mindennapi joggyakorlat égető kérdései egyaránt górcső alá kerüljenek, megteremtve ezzel a tudomány és a praxis közötti nélkülözhetetlen hidat. Külön kiemelendő a szekciókat követő vitablokkok jelentősége, amelyek étellel töltötték meg a konferencia kereteit. Ezen interaktív szakaszok bebizonyították, hogy a hazai jogásztársadalom nem csupán passzív befogadója a jogszabályi változásoknak, hanem aktív formálója is azoknak, kész a kritikus párbeszéd és az érvek ütközése révén keresni a legoptimálisabb jogértelmezési megoldásokat. Az esemény sikeresen nyújtott új perspektívákat a magánjog területén, ösztönözve a jelenlévőket arra, hogy a Gyulán szerzett inspirációkat saját szakmai területükön, a jogbiztonság és az igazságosság eszméjét szolgálva kamatoztassák. A rendezvény ezzel ismételtén megerősítette helyét a hazai magánjogtudomány legfontosabb bástyái között.

Impresszum

Kiadó: Nemzeti Közszolgálati Egyetem Államtudományi és Nemzetközi Tanulmányok Kar
Civilisztikai Tanszék

A kiadásért felel: Dr. Deli Gergely rektor

Cím: 1083 Budapest, Ludovika tér 2.

Postacím: 1441 Budapest, Pf. 60.

E-mail: asztalos.zsofia.agnes@uni-nke.hu

Weboldal: <https://antk.uni-nke.hu/tanszekek/civilisztikai-tanszek/opuscula-civilia/az-opuscula-civilia>

ISSN: 2560-2039 (online)

A szerkesztőbizottság elnöke: Vékás Lajos akadémikus

A szerkesztőbizottság tagjai: Auer Ádám egyetemi docens, Fézer Tamás egyetemi tanár,
Fuglinszky Ádám egyetemi tanár, Leszkoven László egyetemi docens, Papp Tekla egyetemi tanár
Szerkesztőbizottság titkára: Muzsalyi Róbert, egyetemi adjunktus